

Ugeskrift for Norske Landmænd,

udgivet af J. Schrøder.

N° 47.

Lørdagen den 19de November 1859.

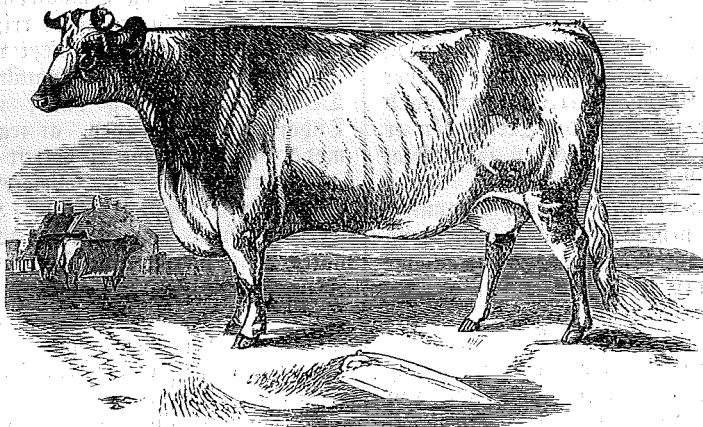
3^{die} Aarg.

Indhold.

Hornkveget. — Velleber i Husdyrskellet. — Inden- og udenlandske Efterretninger. — Meteorologiske Sigttagelser.

Hornkveget.

(Fortsættelse fra No. 46.)

Ko af Ayrshiveracen.

Kortshiveracen består af Korthornsdyr, men som flere Forfattere ikke tydeligt nok har gjort opmærksom paa, at de ikke henhøre under den Slagterrace, som Colling dannede. Kortshirekoen er den største Melkeko paa de britiske Der. Dens fremherskende Farve er rødskimlet eller ligesaa ofte rød og hvidflekket. Der findes ogsaa enkelte hvide Kjør med røde Dren. Hovedet er lidet og velskabt, Hornene korte og hvide af Farve. Blikket er mildt og fredeligt. Skuldrene og Krybset lidet udviklede. Bugen er fyldeg. Denne Race er meget udbredt ikke alene i Yorkshire, men ogsaa over hele Midt- og Vest-England. Dens dobbelte Egenskab, som Melkere og Leifedebe Slagt, gjør at den giver stor Fordel, naar Eieren kan affe rigelig Mering, det vere sig paa Bete eller paa Stalden. Derfor ere ogsaa disse Dyr saa efterspurgte i Nærheden af store Byer, fordi de samtidigt med at have ladet

af med at melke lettelig gaa af som Slagt. Kjørene give af Naturen meget fed Melk, men i de fleste Kosterde vil man endog finde det Modsatte, hvilket kommer af Behandlingen, da de aldrig faa røre paa sig, faa kogt Limmel og nesten bestandig 36—40 Pund knust Malt om Dagen. Derved bringes de til at give en stor Mengde men tillige mager Melk.

Efter dette Korthornslag i det sydvestlige England gaa vi over til en med den ved Blodslegtskab nær forbunden Race. Henimod Midten af det forrige Aarhundrede indførtes i det sydvestlige Skotland Kveg fra Landskaberne York og Durham og iser fra Egnen Holderness. Ved disse ligesom tilbels ved en normannisk-skandinaviske Race fra Alderney, (som vi ogsaa snart skulle omtale) dannedes i Forbindelse med den oprindelige Landsrace den berømte:

Ayrshiverace, som udmerker sig ved Melk-

rigbed. Ayrshiredyrene ere under Middelsstorrelse og ikke ganske feilfri i sine Former. Deres Skind tiltrække sig Opmerksomheden, da Mullen er sort og Lødet forresten har en underlig Farveblandning af hvidt og rodt, pletter med guldgult. Deres Melkeevne er merkelig. Man siger, at Kjør ikke sjælden de 3 første Maaneder efter Kalvningen melker over 20 Potter om Dagen, og hvis man kan tro Oberst Fullarton i hans „Agerbruget i Ayrshire“ gives der Kjør, som i Sommermaanederne melle ligetil 40 Potter om Dagen. Efter paalidelige Opmaalinger kan Ayrshirekoens aarlige Melkeafkastning ansettes til 3000 Potter, som svare til 20 W Smør eller til 25 W af den berømte Dunlopost. Ayrshirekoen staar meget længe i Melk efter Kalvningen. Den er tilmed herdet og ikke vanskelig om Føden, hvilke Egenskaber ere af stor Bøgt for Landmænd, som kun have magre Væder. Samtlige Egenskaber i Forening har bragt Racen i stort Ry, saa den for Diebliffet er udbredt ikke alene i det sydvestlige Skotland, men over hele Storbritannien. I Landskabet Ayr alene er der 60,000 Stk. Fe, hvoraf Halvparten mindst er Melkekjør.

Med Ayrshireracen forlade vi aldeles England og Skotland og gaar over til Irland. Her træffe vi i de bjergige Landskaber paa Dens Sydvestkant

Den lille Kerryrace, hvis skarpe Bryst, sladtrykte Skuldre og asmagrede Former vidner om ualmindelig Melktrighed. Kerrykoen er istand til at gjøre de elendigste Straa i Melk, den er haardfør og ussøm og saaledes en sand Skat for den fattige irske Bønde.

Fra Irland gaa vi over til to Ijerpunkter i de forenede Riger, nemlig først til Schetland og dernæst til Jersey, hvor Racen findes af samme Oprindelse, uagtet nevnte Der ligge næsten 100 Mil fra hinanden. Deres Hornkvæg nedstammer fra Norge.

Schetlandsracen kan man let forestille sig hvorledes ser ud, ved at erindre at disse Dyr leve under den 60de Breddegrad paa Smaaøer, hvor de kun med Nøse finde sin magre Føde. De adskillige sig kjendelig fra det skotske Høllands Kvæg. De ere ganske velstabe og de kunne endog have dannet en smuk liden Race passende for sin Egn, hvis ikke lidet overlagte Blandinger havde edelagt dem.

Paa Frankrigs Nordkyst eller England endnu nogle Smaaøer som sidste Erindring om sin Levnshøihed til det gamle Hertugdømme Normandie. Ligesom Schetlandsøerne har vistnok sidstnevnte Der i Fortiden faaet Kvæg fra Norge, men som under en mildere Himmel og omfjergsfuldere Pleie end i Hjemlandet er naaet op til for Diebliffet at vere en af de høist stillede Racen i hele det engelske Rige. Det er især paa Jersey (den største og sydligste af Kanaløerne) at dette Kvæg har naaet den høieste Grad af Fuldkommenhed og samtidig bevaret de Former, som angiver dets norste Oprindelse. Indbyggerne der ere saa overbeviste om dette Kvægs Overlegenhed, at de har grebet til de voldsomste Midler for at unddrage

det fra den Fare at blandes med en eneste Draabe fremmed Blod. Saaledes fastsattes ved Lov i 1789 at Indførselen af fremmed Forplantningskvæg paa Den haardeligen skulde straffes. Ved disse overordentlige Forholdsregler er Racen forbleven ren paa Jersey. Paa Nabøen Guernesey er Racen langt fra ikke den samme. Dyrene der ere større af Vægt og deres Former synes at tyde paa Blanding med Normandiskkvæg. Uagtet sine Væfrelser og sit Held har Jersey dog ikke faaet Eren af at opfalde sin Race efter Dens Navn.

(Fortsettes.)

Veileder i Husdyrstellet.

(Af Dyrlege Lambrechts.)

Hr. Dyrlege Lambrechts har i disse Dage udgivet en Veileder i Husdyrstellet, ledsaget af 16 oplysende Tegninger.

I sine Forord siger han blandt Andet: „I forrige Vinter blev jeg af det kongelige Selskab for Norges Vel og Smaaalehnenes Landhusholdnings-Selskab kaldet til at reise om i Smaaalehnenes Amt for at undervise i vore Husdyrs Bygning, rigtige Udvalg, Rygtning og hele Stel. Denne Undervisning vandt i den Grad mine Tilhøreres Tilfredshed, at jeg overalt blev anmodet om at udgive et Skrift i denne Retning.“

Hermed er altsaa Leseren underrettet om Bogens væsentligste Indhold. Hr. Lambrechts har leveret Hestens og Hornkvægets Behandling, og agter, hvis nærværende Forsøg vinder Bifald, at fortsætte med Faarets og Svinets, samt i et eget Kapitel at give Regler for vore Husdyrs Slagting og Kjødets Redsaltning. Om samtlige Husdyr gjælder det, at han fremstiller deres Sygdomme og disses Behandling.

Uagtet vi allerede have Statsagronom Lindqvist's „Handbok i svenska Vokstabsförelsen“ og Agronom Jensenius's „Haandbog i Husdyravlen“, er Hr. Lambrechts „Veileder i Husdyrstellet“ baade tidsmæssig og velkommen, og ikke mindst fordi hans Sprog er fatteligt endog for Tjenestklassen, uden hvis Opfatning af de Pligter, der paaligge dem ved Husdyrenes Røgt og Pleie, ethvert staadigt Fremstrid bliver vanskeliggjort ja endog umuliggjort selv for den bedste Landmand. Vi anbefale derfor Hr. Lambrechts's Bog og udhæve specielt, at Bonden ogsaa skal lade sine Tjenere læse den. Det er imidlertid en Kjendsgjerning, at en blot Anmeldelse, som Ovenstaaende, lidet hjælper til at udbrede selv den nyttigste Bog, naar Læseverdenen skal søges blandt Massen af Landmænd. Der fordrøes, som man siger, Sort paa Hvidt for, at det Sagte holder Stik førend Mængden af Landmænd lægger sig til en Bog, og til at staffe dette Bevis tro vi det bedst at anføre i det Følgende som Prøve et enkelt Kapitel af Hr. Lambrechts's Bog. Side 179 omtaler han under

Fodermidlerne den Fodermængde som udfordres til at Køen skal give noget Udbytte paa følgende Maade.

Blandt de Feil, vedkommende vort Jordbrug, som fremsættes og strengt bades, er den desværre saa almindelig brugte Sultefodring. Paa Landbrugsmøder, i Bøger, kort sagt overalt — fordommes den saakaldte Sultefodring og det med Rette. Man hører aldrig nogen Modsigelse, naar en saadan Daddel yttres; og kunde man domme deraf, skulde den i Sandhed ikke findes en eneste blandt vore Landmænd, som fodrer sine Kreaturer daarlige. Er dette gunstige Forhold virkelig en Sandhed? Jeg skal tillade mig at give et Uddrag af en Artikel om svag og stærk Fodring efter den bekjendte Nathorst, saameget mere, som hvad der bliver fortalt, har hendi mig selv mange Gange under min Dreisen.

Paa en Reise, siger Forfatteren, som han tilfældigvis i et Selskab, hvor en Del Landmænd vare forsamlede. Man talte om Kreaturerens Røgt og om det store Misgreb, man begaar derved, at man holder flere Kreaturer, end som kunne fødes godt. Alle vare enige heri og selv Bøtten ikke mindst, skjønt hans magre og skonkede Ungæ og de endnu i Juli Maaned tilbageværende Vinterhaar paa hans Kjør tilstrækkelig vidnede om Vinterfodringens Beskaffenhed. Jeg tilkjendegav min fuldkomne Overbevisning om Rigtigheden af det Anførte, men bad dem oplyse, hvad de forstod ved stærk og svag Fodring, og henvendte mig først til Bøtten. Jo, svarede han — det vil sige, at man ikke lader Dyrene sulte. Jeg gjorde den Indvending, at dette ikke var nok. Nei — svarede en Anden — det er visse ikke nok; de bør tillades at æde sig fuldkommen mætte og altid være i god Stand. Jeg ytrede, at dette heller ikke var nok, hvilket vakte almindelig Forundring, undtagen hos en af de Tilstedeværende, som svarede: En god og rigelig Fodring vil sige, at Dyrene faa saa meget Foder af god og nærende Beskaffenhed, som de muligens kunne fortære. Dette vakte megen Modstand, og Flere paastode, at Saadant vilde være aabenbart Sløseri uden at føre til noget Maal. Kreaturer holdes jo af den Grund, at man venter sig Udbytte af dem, og de burde derfor ikke erholde mere Foder, end de kunne betale.

Jeg spurgte om, hvorledes man skulde udførste den Mængde Foder, som hvert Dyr kan betale og hvilken Regel man skulde følge i saa Henseende? En af de Tilstedeværende svarede: Na! det findes let ud, dersom man fører noget Regnskab over det. Jeg lod mig for nogle Aar siden narre til at give mine Kjør Mel istedetfor en Del af Høet under den daværende Fodermængde, men dette Mel var sandelig bortkastet. Nu turte man mig ikke saa let! Jeg bemærkede, at hvis Fodringen havde været saa mager, at Dyrene netop kunde holde Uiver vedlige, saa kunde han ikke vente en større Afkastning derved, at han gav et Foderlag istedetfor et andet: Korn istedetfor Hø; at det talmindelighed ikke er fordelagtigt at give en stærk Fodring af Korn, undtagen naar

det staar meget højt i Pris; men at en liden Kvantitet deraf ofte betaler sig meget godt, samt endelig at her var forøvrigt ikke Spørgsmaal om Fodring med ulige Fodermidler — enten de vare dyrere eller billigere — men om stærk og svag Fodring ialmindelighed. Jeg tilføiede, at Køen ikke kan fortælle, naar den er mæt, men at vi, hvis vi vilde være visse derpaa, maa give den, indtil den ophører at æde, endvidere at det der til nødvendige Underhold baade kan og bør beregnes, saasom vi jo bør paase, at vi have nok Forraad af Foder for Vinteren. Til Slutning bemærkede jeg, at jeg var fuldkommen sikker paa, at enhver klog Landmand beregnede visse Læs enten af Hø eller en vis Mængde andre Fodermidler som Underhold for hver Kø for Vinteren. Dette bifaldtes af Alle og jeg udbad mig Opgave derover. Det viste sig nu, at En beregnede to — en Anden tre — Andre fire til fem eller sex Læs Hø (paa 2½ Skt) som passende Underhold for en Kø. Nu kunne naturligvis Kjør være af meget forskjellig Størrelse, og følgelig behøve mere eller mindre Foder til sit Underhold. Det næste Spørgsmaal blev derfor: Hvilken er i Gjennemsnit den levende Vægt af en Kø blandt den Besætning, for hvem anførte Fodermængder vare opgivne? Flere vidste det ikke og fra de, der kendte det, fremkom det Resultat, at deres Fodring var meget knappere, end den i Regelen burde være, — dog naturligvis hos Enkelte mere end hos Andre. Kort sagt, det befandt, at alle disse tvrige Forklædere af en knap Fodring selv fodrede mer eller mindre knapt med Undtagelse af ham, der havde opgivet som Regel, at Kreaturerne burde have saameget Foder, som de vare istand til at fortære. Man hører ofte opfattet det Spørgsmaal: „Hvilken Regel er den rette for Bestemmelsen af den Foderkvantitet, som man bør give Kreaturerne?“

Inden vi gaa over til Fremstillingen af de nu almindelige gjældende Regler for Beregningen af en Fodrings Rigtighed, skulle vi anføre en liden Beretning om en Tilbragelse, som bidrog til at vække Interessens for og give dette vigtige Spørgsmaal et Fremstød. Den er ikke ny men derfor ikke mindre lærerig: En tybsk Landmand, Friherre Georg Riedesel paa Eisenak, havde i flere Aar bestræbt sig for at forædle sin Buxtab, fornemmelig med Hensyn til dens Melkerigdom, og i dette Øiemed dels indkjøbte Dyr af de bedste Raser, dels omhyggeligere opdrættede sine egne Tillægsdyr. Resultatet maatte dog, efter hans eget Udsagn ansees mislykket. „Jeg havde“ siger han, „kast mange Forfattere samt indrettet mit Kreaturstel efter deres Opgaver og Metoder — dog Alt forgjæves. Mit Ungæ opnaaede ikke de kostbart indkjøbte eller opdrættede Forældres Egenskaber. Saaledes var Forholdet, da tilfældigvis nogle Smeltfere indfandt sig hos mig i den Hensigt at kjøbe min Melk for deraf at lave Ost. Vi bleve ikke enige om Melkeprisen, men ved at underhandle med dem, indfaa jeg snart, at de forstode sig bedre baade paa Kreaturstel og Røgt, end jeg og mine Folk. Dette bragte mig paa

den Tanke at slutte Afford med dem om Produktion istedetfor at sælge dem Produktet. De vare villige hertil og overtogte hele mit Kreaturskel, dog med det udtryffelige Forbehold, at jeg skulde sørge for, at Kreaturerne uafbrudt og hele Aaret gjen-nem skulde erholde en jævn og fuldkommen til-stræffelig Fodring. Derfor skulde de have en vis Andel i Melken, hvilken, beregnet efter den al-mindelige Sælgepris, omtrent svarede til det Be-løb, jeg tidligere havde udgivet for mine Kreatu-rers Fodring og Røgt.

Paa engang vendte Bladet sig!

Det første Skridt var, at jeg maatte stille mig ved næsten Halvparten af min Besætning; thi Sweetskerne fodrede næsten dobbelt saa stærkt, som tidligere havde været Tilfældet, og det med Foder af den kraftigste Bestaaffenhed, saa at jeg snart blev overbevist om, at hele Eiendommens Produktion af Foder og Korn ikke skulde strukket til for paa saadan Maade at fodre det store An-tal Kreaturer, jeg hidtil havde holdt.

I Begyndelsen kunde jeg ikke rigtig faa Sa-gen i mit Hoved. Jeg vidste, at jeg ikke havde brugt knap Fodring, men i fuldkommen Overens-stemmelse med de Forrifter, de berømteste Auf-toriteter havde givet. I har foreslaar 20 Pund Hø om Dagen for en stor Kø, og jeg havde gi-vet mine vissestgen ogsaa store Kjø 24 Pund. Ingen Forfatter — det vidste jeg bestemt — fo-refsrev en Foderration, som endog blot nærmede sig den, mine Sweetskere lode Kjørene fortære. De vare nærved at bringe mig — og endnu mer mine Folk — til Fortvivelse. Tilvisse forandrede nu ogsaa mine Kjø sig baade i Udseende og Melkaffastning. Den sidste forøgede sig lidt efter lidt paa samme Tid, som de tiltog i Hold; men først efterat de næsten havde naaet Udseende af Fedevæg begyndte Melkeudbyttet at stige rigtigt — ikke blot til det dobbelte — nei til tredobbelt, fire-dobbelt og endnu høiere — end hvad de samme Dyr forhen gav, saaat, naar jeg sammenlignede det nu vundne Melkeudbytte med det til Høvardi reduserede Foder, fandt jeg snart, at 100 Pund Hø gav mig tre Gange saamegen Melk, mod, hvad jeg forhen erholdt af samme Høvægt.

Istedetfor at jeg forhen havde flere Ubeha-geligheder af mit Kreaturskel, end Fornøielse og Gewinn, og derfor betragtede det med Misfor-noielse, blev det herefter min Indlingsgjenstand, som jeg skjænfede hele min Dpmærksomhed og me-get af min Tid."

Det kunde ikke feile, at megen Erfaring maatte vindes efter en saadan Dpmuntring og saamegen Iver for Sagen. De af Riedesel fremsatte Reg-ler have siden været underkastede megen Under-søgelse og megen Strid, men i detheløst have de gaaet feierrige ud af Kampen. Paaft har be-kraftet deres Rigtighed, og endstjønt disse Regler ere udtagne af Forsøg, man har foretaget med Hornvæg, have de vist sig rigtige, dog med nogen Modifikation, ogsaa for andre Slags Husdyr.

En Dre eller Kø behøver daglig $\frac{1}{60}$ Del af sin levende Vægt af Hø eller Høvardi for til alle Tider at være af lige Vægt og ei affræstes eller

blive magrere. En Kø, som veier 600 Pund, skulde saaledes behøve 10 Pund Hø eller Høvardi om Dagen for at kunne leve og holde sig ved samme Hold. Man kalder dette Underholdsfoder.

Men for at Dyret skal blive fuldstændig mættet medgaar $\frac{1}{60}$ Del af dets levende Vægt af Hø eller Høvardi, fordelt i to eller tre Ran-tioner om Dagen.

Af dette Foder medgaar Halvparten eller $\frac{1}{60}$ Del til Dyrets Underhold og det Tiloversblevne udgjør den Del af Foderet, som skal give Affas-ting, hvorfor det benævnes Produktionsfoder.

Det er indlysende, at et Dyr, som kun er-holder Underholdsfoder, men intet Produktionsfo-der, ikke kan give noget Udbytte, og heraf følger, at det egentlig kun er Produktionsfodret, som gi-ver Indtægt.

Serimod har man gjort den Indverding, at f. Ex. en Kø, som noie regnet ikke erholder mer, end sit Underholdsfoder, dog giver nogen om end en ringe Affastning i Melk, og at derfor Saisen er urigtig. Hermed forholder det sig paa følgende Maade:

Naturen synes først og fremst at ville sørge for Affommets Underhold. Køens Melk er af den bestemt for Kalven, omendstjønt Menneffene bemægtige sig samme for sine Hensigter. En Kø, som indsettes i god Stand til Vinterfodring om Høsten, vedbliver vistnok for en Tid at give Melk, om den ogsaa kun erholder Underholdsfoder, men den bliver paa samme Tid magrere. Dens Fedt forvandles til Smøremme og dens Muffler, (Kjøb) til Steemne og den giver Melk paa det Holdes Bekostning, den allerede havde ved Fodringens Begyndelse. Naar dette er forbrugt, vender den igjen (staar borte), og hvis Fodringen fremdeles er knap, saa tager den ikke atter Hold efter Mel-kens Dphor, forend man giver den en Forøgelse af Foder. Har en formedelst svag Fodring ub-magret Kø endnu ikke aftaget i Melkeudbytte og Fodret forøges, saa tager den ikke nyt Hold, men øger Melken indtil et vist Punkt, hvorefter den først tager Hold, naar nemlig Fodringen er saa tilstræffelig, at den til samme Tid kan frembringe begge Virkninger. Dog gives der Kjø — og blandt vore norske Raser ere saadanne ikke sjeldne, — som endog efter den stærkeste Fodring ikke øge Holdet, men kun Melken, og jo mer en Kvæg-stamme er opfodt med knap Fodring (ikke Sulte-fodning), desto større Tilboielighed har den til at forvandle hele Produktionsfodret til Melk og desto uuelligere er den som Fedevæg. De her nævnte Omstændigheder kuldkaster derfor ikke Rigtigheden af de for anførte Sais; de bidrage netop til deres Stadsfæstelse.

(Fortsattes.)

Indlandet.

Christiania. Storthinget. Møde den 14de Oktober. Justitskomiteens Indstilling om, at intet Ulyl for Forbrydere bliver at oprette, bli-

faaldes enstemmig, hvorimod Kjøbet af den dertil af Regjeringen bestemte Tomt godkjendtes mod 15 St. 3 Apanage-Budgettet til det kongelige Hus besluttedes følgende Forandringer: 1) 16,000 Spd. til Gæstebroddning Josephine, 2) 4000 (i Tilfælde af Gæsteskab 6000) til Prinds August, 3) 2000 Spd. til Prindsesse Eugenie.

— Hds. Kongl. Høihed Prindsesse Sophie er lykkelig bleven forloft med en Prinds, hvis Navn af Kongen i kombineret Statsraad er erklæret at skulle være: Oscar Carl August, Hertug af Gottland. Den høie Moder og det kongelige Barn befindes sig efter Omstændighederne vel.

— Den 12de ds. Kl. 5¹/₄ om Morgenen udbrød Jld i Hotel du Nord. Hele Sidebygningen og den største Del af Hovedbygningen nedbrændte. Samtlige Bygninger vare asfurerede for 20,170 Spd. og Hotellets Indbo for 8,000 Spd. En stor Del af Indboet blev dog reddet, saaat Brandkastens Tab ei bliver saa betydeligt. De Rejsende i Hotellet fik største Deelen af sine Sager reddede. Ved Forhøret ianledning Branden er der ikke fremkommet nogen Oplysning om Årsagen til Jldens Dpfønst.

— Den 15de ds. om Aftenen bemærkede et Par Kvinder en mistænkelig Stoi i et Værelse i Thorrens Gaard i Møllergaden. Beboerne vare ikke hjemme. Da en af Kvinderne skulde se efter, sprang en Mand ud af Værelset og løb sin Vej henover Gaden. Ved at undersøge nærmere befandt alle Sengklæderne kastede ud af Sengen, hvori kun en Halmadræse laa igjen. I dennes Nævnning var Halmen trulken frem, og der laa endel uafstrøgne Tyrsstikker ovenpaa samme.

Udlandet.

Sverige. (Slutning af Brev Ankarstærds Motion). Norges Bidrag til Handels- og Sjøfartsfondet, bestemt til Konsulernes Afkøning, er bleven behandlet saa godlykkeligt, at det, uden at Sverige blev adspurgt, skiftevis blev nedsat, skjønt ved sidste Storching noget forhøiet; og have Nordmændene fundet, at de ogsaa heri stedsde handle i deres Ret. — Det er os Svensker, som i Nordmændenes og rimeligvis i Unionsregjeringens Dine, inden den saakaldte Forening ikke have nogen anden Ret, end at bære den uden Sammenligning tungeste Del af Forpligtelser, under en, fra norsk Side altfor haardnakket paastaet, i mange Tilfælde for os ydmygende blot Lighed i Repræsentation i Udlandet. — Under det danske Vælde havde Norge allerede 1763 at underholde en Krigsmagt af 22,533 Mand med Tjenesteforpligtelser og Omflytninger inden samtlige danske Stater (se Læthes Statistik, S. 321). — Kort for Afskiftelsen fra Danmark udgjorde de norske Stridskræfter tilsands, i det Mindste paa Papiret, 22,612 Mand, det første 3, det sidste 2³/₅ Procent af Landets ved ethvert Tilfælde værende Befolkning. — Antager man, som Nordmændene selv, sidstnævnte Styrke efter al Beregning som nødvendig i Henseende til en fremmed, temmelig mægtig Landmagts Naboskab, saa skulde Norge efter samme Beregning nu,

om det ikke kaldes forenet med Sverige, nødes til at holde en Landarmé af 32,922 Mand, og dets Udgifter for Landsforsvarsvæsenet skulde, under saadanne Forholde, istedetfor 760,000 Spd., som Militærbudgettet optager for den til 12,000 Mand efter Foreningen nedsatte Troppestykke, løbe op til 2,026,000 Spd. Norge har saaledes, alene i denne Henseende, ved Foreningen vundet en aarlig Besparelse af 1,266,000 Spd., eller 4,905,000 Rd. Rm., medens Sverige derimod ved den saakaldte Forening, ikke i sin Forsvarsstyrke har opnaaet Nedsættelse af Omkostningerne for en eneste Mand. — Derimod har Unionskabinettet, som Folge af den saakaldte Forening, anset sig foranlediget til, ved Traktaten af 21de November 1855, ogsaa at bringe Sverige ind i et kompromitteret Forhold til Rusland, da Traktatens Formaal alene synes at have været en Forsigtighedsforanstaltning imod russiske Indgreb i Varangerfjorden, og alene at have til Hensigt at betrygge Norge imod en færlig Indtrængning af ubudne Gæster, hvorfor det ogsaa skal være af den Grund, at Varetagelsen af Sveriges ikke ubetydelige Interesser i St. Petersburg sidst er bleven betroet til en Nordmand. — Den norske Grundlovs § 25 forbyder andre end norske Troppers Stationering i Norge under Fredstid. Man maa saaledes ikke nøgte sin Anerkjendelse af den magthavende Tanke langt udstrakte Beregninger, da Muligheden ved den norske Grundlovs Antagelse den 10de November 1815, af Sveriges Konge blev foreset af at have en norsk Garde i Stockholm, og at den norske Grundlovs § 25 i Sammenhæng hermed, under Tilfædsættelse af saameget Andet, blev indrettet saaledes, at Kongen af Sverige her, efter Grundloven, kan have en norsk Garde af Frivillige. — I Sverige synes Kongen idetmindste af Grundloven ikke at være forhindret fra efter Godtbeftindende at inddrage i Landet hvilke fremmede Tropper som helst, naar kun han, eller nogen Anden, betaler dem; og Norges Grundlovsforfattere viser sig i dette som i andre Tilfælde at have været mere opmærksomme for at værne om Norges Frihed i Alt, end de svenske have været, da en saadan Bestemmelse imod fremmede Troppers Stationering i Sverige under Fredstid alligevel har havt Leilighed til en advarende Aulebning fra den Tid, da en af Sveriges Partiregjeringer 1743 foranstaltede 12,000 Russeres Overvintring og Stationering i vore svenske Stæder. — Det lige til de senere Tider bestaaende saakaldte Famillefordrag med Rusland gav ogsaa stedsde Udgang til en saadan Hjelpefending for at opretholde Ordenen i vort Land. — Bemærkes maa det ogsaa, at det var først efter 1848, at den svenske Regjering faldt paa den Tanke at anvende den norske Grundlovs Tilfædsættelse til at forsyne vor svenske Hovedstad med norske Skarpskyttere. — Blandt de mange Besviser paa norsk Uvillie imod hvad der inden Foreningen udgaar fra Sverige, og paa den purrelige Sindstemning, som ofte giver sig tilkende hos Nordmændene, maa ogsaa nævnes sidste Storchings Afslag paa Unionskongens Forslag til begge de respektive Landes Repræsentationer: "at lovlige, i Kraft værende Domme og Kjendelser i det ene af de forenede Riger, skulde saa eksklusiv Kraft i Guds, ogsaa i det andet." Saaledes et Spørgsmaal om fuld

Reciprocitet, og ytrer sig herom en svensk Publicist, i Anledning af Spørgsmaalets Behandling saavel i som udenfor Stortinget: „At Publicisterne, paa begge Sider have givet Prove paa en ikke ringe Overdrivelse, de norske nemlig paa en virkelig respektabel Overdrivelse i Fordringer, de svenske paa en neppe forklarlig Overdrivelse i Eftergivenhed.“ (Waktaren, for 29de Maj 1858). — Et andet Lovforslag, som blev forelagt sidste Rigsdag og Storting, og som gik ud paa Reguleringen af ethvert af Nigernes Handelsforhold inden det andet Omraade, foranledigede som sædvanligt det norske Storthings Afslag; hvorimod der naturligvis ikke er Noget at indseende, da det norske Storting har en, af Ingen bestridt Ret til ogsaa at overse sit Lands umiskjendelige Fordele; men det Mærkelige ligger i den herskende Tone af vred Mistænksomhed imod Sveriges Hensigter, som stedse giver sig Luft imod Naboriget, og hvorpaa det turde tillades mig at anføre et Bevis i en Storthingsmands Ytring inden Riksdagen, da det ovennævnte Forslag blev behandlet, og hvorved Ordene skulle have faldet saaledes: „Man har fra svensk Side Fordringer og Fordringer i det Uendelige; i Behandlingen af nærværende Sag (Propositionen om Reguleringen af ethvert af Nigernes Handelsforhold) har man haft Anledning til at erfare, at der endog har været sigtet efter en Toldforening, der vilde have bragt os i et ruinerende provindsielt Forhold; vore indre økonomiske og finansielle Sager maa vi kunne raade over, uden at vende Blikket mod Naboen.“ — Citatet anføres som et af de utallige Beviser paa den venligt broderlige Sindsstemning, som i Norge, er herskende imod Sverige. — Denne udtaler sig ogsaa med en udholdende Bitterhed imod de unionelle, diplomatiske Anliggendes Forvaltning af Ikkin i Sverige ansvarlige Embedsmænd; og med Norges Selvstændighedsiver er det allerede gaaet saa vidt, at man i norske Blade har seet ytre som statsretlig tilfældigt for Norge, at paakalde en eller anden venkabelig fremmed Magts Bistand, skald man i Norge skulde finde dets Siden 1814 saa kolossal forogede Statskøbskøb truet ved Forslag fra Sverige. — Hvad særskilt angaar den saakaldte Unionsrepræsentation, hos fremmede Magter, saa mangle i denne Henseende de norske Fordringer paa Lighed med Sverige al Støtte baade i Grundloven og i Rigsakten. Udlandet kender ikke noget andet Kongerige Norge, end det ved Traktaten i Kiel fra Danmark adskilte, og med Sverige forenede, hvorfor ogsaa Unionsrepræsentationen tilhører og maa ene tilhøre Sverige, som det første af de forenede Riger. Striden herom burde have blevet og var sikkerlig ogsaa bleven meget kort, uden de svenske Regjeringers Eftergivenhed i dette som i alle andre Tilfælde, hvor der har været Tale om at værne for den Statskøbskøb, som inden Unionen fra alle Synspunkter maatte give Sverige den første Plads, og som i det mindste ikke endnu er bleven bortskænket af det svenske Folk, om den ogsaa af dets Fuldmægtige, saa vel høieste, som høiere og lavere, har været ladet uden Dyrkelsens, naar det som bedst burde have været lagttaget. — Norges Grundlovs § 14 lyder blandt andet: „Til Statsholder udnævnes enten en Nordmand eller en Svensk.“ Mansket denne

Bestemmelse i Norges Grundlov, foregaar i Norge en stærk Agitation for svensk Mandts Udelukkelse fra denne, i de primitive Unionsforhold, i tydelig og positiv Lov betydningsfulde Beslutning. Forslag herom blev indgivet til sidste Storting, og den svenske Regjering har herved, ligesom ved alle andre Leiligheder givet en nærende Luft til Nordmandenes uafbrudte Bestræbelser for at rydde Alt afveien, som i deres Dine kunde have noget Skin af en underordnet Stilling til Sverige inden Unionen. — Den svenske Regjering har ikke villet indse, at dette Embeds, sukcesive Besættelse med Nordmand og endelig under en lang Tid henstaaende ubesat, skulde hos Nordmandene skaffe en hærfømmen Anledning til at søge at ophæve selve Embedet, for at søge at undgaa den Forargelse, at se det arbejdet til en Svensk. — Nordmandene lægge, for Dagen en alt for langt dreven Umindtlighed for Alt, som i ringeste Maade kan antyde et underordnet eller blot fideordnet Forhold, som, ved en virkelig Reunion med Sverige skulde, som det svagere, arbejdet stedse være Norges Plads i Unionen, i hvilken det efter al Almindelighed er indtraadt alene som et assoessorium, ikke som et principale. — Den almindelige Mening i Norge synes at forestille sig, at det burde hede: at Sverige er et Kongerige, forenet med Norge, istedet for at det i Traktaterne ikke alene heder, men maa hede, at det er Norge, som er forenet med Sverige. At et fra Sverige helt og holdent afsondret Norge kan for Nordmandene indeholde nogen Fordel, vil blive vanskeligt at paavise; men at Sverige af Foreningen ikke har faaet andet Gavn, end at Danmark ved Tabet af Norge er bleven berøvet en betydelig Del af sine Udveie til af disse Anfald paa Sverige, som snart sagt ved enhver Leilighed, naar vort Fædreland har befundet sig i Strid med vor overmægtige østlige Nabo, har fundet Sted fra Danmarks Side, er saa iøinefaldende, at det ikke tiltrænges udførligere at bevises. — Den svenske Regents og Foreningsstifters Politik viser sig, lige fra Fredsslutningen i Kiel og lige til Konventionen i Moss medregnet, ikke at have haft noget høiere Maal, end den dynastiske Glorie at regjere to Riger, inden hvilke det svagere i selve Foreningsfordraget gaves Anledninger til at gøre Fordringer paa at Alt blev ryddet afveien, som med Hensyn til det magtigere Rige og det talrigere Folk kunde antyde endog det mindste Skin af ydre Fortrinsret. — Divide et impera! synes umiskjendelig at have ligget paa Bunden af Foreningens Stifters Dynastipolitik. Nordmandene have i deres Maade at fortolke Unionsfordraget paa gjort Fordringer paa Indrømmelser i Alt, som i ringeste Maade har kunnet antyde en Supremati for Sverige. — De svenske Regjeringer have ligeledes været eftergionne i Alt, og dette som en naturlig Folge af den større Magt, som Regenten har i den magtigere Stat end i den svagere, hvor han kun er Folkvillens løskundne Udøver. — Naar Foreningen ikke havde til Maal en virkelig og inderlig Forening imellem Nationerne, kunde derved ikke opkomme nogen stærkere Kraft, hverken til fælles Fremgang eller til fælles Forsvar. — I Virkeligheden er mellem forenede Lande Intet saa svækkende som det ene Lands avind-

syge og mistænksomme Uvenlighed imod det andet, og saaledes har alligevel umiskjendeligt Sindstemningen i Norge været imod Sverige lige fra Foreningens Begyndelse, medens man derimod i Sverige har udmærket sig ved stadige Indrømmelser og Eftergivenhed. — Ingen kan sætte højere Pris paa den norske Statsforfatning og den fra denne udgaaende agtværdige Kælle for Frihed og Selvstændighed hos Nordmanden end jeg; men som Svenske er jeg berettiget til den Paastand, at Nordmændenes Selvstændighedsfølelse aldrig burde anse sig fornærmeth af den mere fremstaaende Plads i Unionen, som ubestridelig paa Grund af ethvert Retsprincip tilkommer Sverige, og at det ingenlunde hos Nordmændene har lagt for Dagen noget sandt fædrelandskt politiskt Blik at forsøge at bestride dette. — Men deri, at Norge til Foreningens Dyreholdelse kun skal erlægge Femsyttendele imod Sveriges Tolvsyttendele, ligger efter min Mening hele det nødvendige Bevis for, hvilket af de to Riger den ydre Repræsentation for Unionen tilkommer. Det gaar paa det nærmeste over al Forstand, hvorledes Unionens Stifter fra Sveriges Side har revet sig løs fra ethvert Hensyn til dets ældgamle Selvstændighed, til dets tidligere historiske Betydning, til alle dets Minder, naar det i Rigsbanken indrømmedes, at det ved et nyt Kongevalg (hvis Nødvendighed Gud naadeligen afvender!) skulde komme til at afhænge af den forseglede Seddel, om Norge skulde udvælge en Konge for Sverige, som alligevel har givet Norge den saakaldte Forenings første Konge. — Jeg tror, at Norge for sig selv skulde i Farens Stund for Sverige frembyde en langt megtigere og kraftigere Støtte, end alle Unionskommitterer for det fælles Forbræ turde kunne fremstaafe eller har fremstaaft. — Da jeg ikke indser, hvorledes den ved Foreningsfordraget indførte Personalforening i den fælles Konges Personlighed imellem begge Riger skal kunne ophæves, saa vilde jeg, som Svenske, være meget villig til at tilkænde Norge Rettighed til en af Unionen uafhængig, helt og høidest egen Repræsentation i Udlandet; dog alligevel saaledes at det der ved kom til at hede Kongeriget Norge, men ingenlunde Norge og Sverige, saaledes som Fordringerne nu ere; og det er mig ubekjendt, om det ikke ved en Doversælle fra vort Kabinet benævnes saaledes af de, af Nordmand for nærværende Tid beklædte, alt for betydelige Ministerposter i Udlandet. — Jeg skulde, kort sagt, for Sveriges Vedkommende meget gjerne finde mig i alle de Indrømmelser, Nordmændene fordrer imod Sveriges formelle Fortrin inden Unionen, kun med det eneste Vilkaar, at Benævnelsen „Foreningen“ ganske og aldeles maatte udgaa for begge Riger, og at paa den Maade det Skyggebillede af Ure, Nytte og politisk Vægt, som man under henved 50 Aar for Sverige har søgt at tillægge Foreningen, maa, som en indholdsløs Ting, adspredes og forsvinde. — Naar de unionelle Forholde inden den norske Presse, saavelsom inden Storthinget, ere blevne behandlede paa en Maade, som underliden har lagt for Dagen det ringe Værd, som man i Norge sætter paa Norges Forening med Sverige, har det forekommet mig at være paa Tide at de svenske Folkerepræsentanter ogsaa bryde Taus-

heden, hvis de, ligesom jeg, ere overbeviste om, at man ogsaa i Sverige har gyldige Grunde til foringer Del at prise Foreningen, saaledes som den af Nordmændene opfattes, eller i ringeste Maade at holde paa dens yderligere Bestaaen. — Jeg har foreskilt mig, at en klog Politisk byder Lovbestimminger i roligere Tider at forsøge at bortrydde Anledningerne til den Usamdrægtighed og til den Splid, som engang i Farens Stund kunde blive særdeles velskabel for begge Folks politiske Bestaaen. — Jeg forbigaar aldeles den traaktamæssig garanterede Personalforening mellem begge Riger i Dynastiforening Personlighed, hvor ufordelagtig den end kan synes ved den fri Undersøgelse. — Godt og til Jndbyggernes fuldkomne Tirodsbed at styre eet Rige, er allerede en høj, en stor og ikke saa let naaet Opgave; at styre tvende, ved Sædvaner, forskjellige Folkelementer og organiske Love, om Fortrinsrettigheder indbyrdes tvistende Folk, turde være et Spørgsmaal — som i Længden vilde være endnu vanskeligere at løse. — Jeg har opfyldt min Hensigt, hvis denne min usfuldstændige Fremstilling kan foranledige Rigets Stænder til at tage Foreningsforholdene under nærmere Undersøgelse; og er jeg overbevist om, at Rigets Stænder da skulde indse Bigtigheden og den ubestridelige Nødvendighed af en omhyggelig og alvorlig Revision af Foreningsfordraget. Overbevist herom, foreslaar jeg ærbødigst, at Rigets Stænder i en underdanig Skrivelse anbotde om, at Hs. M. maatte behage til Sveriges Stænder og til Norges Støtting at afgive naadigt Forslag om, hvorledes Foreningsfordraget maa kunne ordnes til begge Folks mere gjensidige Tilfredshed, for, saa vidt som det er muligt, derved at forekomme en tidligere eller senere indtræffende alvorligere Brydning af Foreningsforholdene.

Landeiendom.

Gaarden Holter, af Skuld 3 Daler 12 Skilling, beliggende $\frac{1}{8}$ Mil fra Drobak, sælges til betydelig nedsat Pris, naar Handel snart kan ske, ved Sagfører Hansen i Drobak.

Auktion.

Tirsdagen den 6te December forstkommende, Kl. 11 Formiddag, bliver, efter Forlangende af Kreditbanken, som Mandatarius for Robert Virkebed, anden Gang offentlig Auktion afholdt i Landhandler Holms Hus ved Kloften Station i Ullensaker's Præstegjeld over følgende John Lockhart Mortons Bo tilhørende Skoveiendomme (den saakaldte Baronsson) i Næs Præstegjeld paa øvre Nomerike, nemlig: 1) Runden Skov, af gammel Skuld 1 $\frac{1}{2}$ Skpd. Tunge, under gl. Matr.-No. 100, 2 og 3) Gaarden Bjerknæs og Rafne, af gl. Skuld 2 $\frac{1}{2}$ Lpd. Tunge, under gl. Matr.-No. 209, 4) Gaarden Magellie eller Rilmangen af gl. Skuld 2 Lpd. Tunge, under gl. Matr.-No. 206, og 5) Cie Sæterskov under gl. Matr.-No. 81, med de til disse Eiendomme, der samlede skyldes 34 Daler 4 Ort 9 Sk. under Købe-No. 251, hørende Huse, Indretninger og Herligheder, hvil-

Fet Alt er pantsat til fornævnte Robert Birkbeck ved Obligation af 11te Oktober f. A. Konditionerne erfares paa Auktionsstedet, hvortil Lyshavende herved indbydes med Bemærkning, at det høieste eller næst høieste Bud vil blive approberet paa Ste det.

Næs Sørensskrivertor, den 10de November 1859. Borchsenius.

Norsk Fiske-Guano.

Et større Parti af norsk Fiske-Guano, der er hidkommen fra Fosoten, Hayes til Udvalg. Prisen er 2½ Spb. pr. Centner i Sække paa 2½ Centner. Emballagerne 20 ¢ extra. Man henvende sig til F. S. Frølich's Kontor, Kongens Gade No. 14.

Christiania Kornpriser.

Judenlandst

Spede, 3½ a 5½ Spb. Intet solgt.

Rug, 16 ½ a 17 ½.
Byg, 11 ½ a 14 ½.
Havre 8 ½ a 9 ½ 12 ¢.

Judenlandst

Rug østersiff 19 ½ a 19 ½ 12 ¢.
Rug dansk 17 ½ 12 ¢ a 18 ½.
Byg 2radigt 16 ½ 12 ¢ a 17 ½.
Erter 4 Spb.
Spede 5½ a 5½ Spb.

Christiania Fiskepriser.

Sild, Rødbnd. 6 Spb. pr. Ld.
Sild, for Mid. 5 a 5½ Spb. pr. Ld.
Sild, smaa do. 4½ Spb. pr. Ld.
Sild, for Christ. 3¾ a 4 Spb. pr. Ld.
Sild, smaa do. 12 a 13 ½ pr. Ld.
Storset 1 Spb. pr. Bog.
Middelsei 3 ½ 12 ¢ pr. Bog.
Smaafet 3 ½ pr. Bog.
Røbsfjer 7 ½ pr. Bog.

Følgeblad til Skilling-Magazinet.

Meteorologiske Dagtagelser

paa Christiania Observatorium.

1859, Oktober.	Barometerstand i franske Lin. ved 0°.			Temperatur i Styggen. R.			Veirbemærkning.
	kl. 7 F.	kl. 2 E.	kl. 10 E.	kl. 7 F.	kl. 2 E.	kl. 10 E.	
1	334 3	335 0	335 5	+ 4°1	+ 10°1	+ 5°4	Klart. NNO—SSO.
2	35 8	36 3	37 2	4 0	9 9	6 5	Blandet. Lidt Regn Est. O—SW.
3	36 5	36 3	37 2	7 7	9 6	5 9	Lyft. Lidt Regn Form. SSW.
4	38 3	38 6	38 6	7 0	9 8	8 5	Lyft. Lidt Regn Est. NO—SW.
5	37 7	36 6	35 1	9 6	9 8	9 1	Lyft. SSO.
6	34 8	35 2	36 7	8 0	11 3	6 4	Klart. S.
7	38 0	38 2	39 0	8 3	10 6	3 9	Klart. N—SW.
8	39 6	39 8	40 9	2 8	9 2	3 6	Klart. NNO—SO.
9	41 5	41 4	41 2	5 3	6 1	4 6	Lyft. NNO.
10	41 0	40 9	40 6	4 1	11 3	3 4	Lyft. NO.
11	40 7	40 4	40 3	3 0	11 8	3 5	Lyft. NNO.
12	39 6	39 3	38 8	3 7	11 8	5 9	Lyft. Lidt Regn Form. NO.
13	38 4	38 0	37 6	6 4	7 6	6 2	Lyft. NO.
14	37 3	37 4	37 7	5 7	6 8	5 3	Lyft. Lidt Regn om SSO.
15	37 5	37 3	37 1	3 7	6 0	4 9	Lyft. Ratten. OSO—NNO.
16	36 8	36 6	36 7	4 8	7 5	5 3	Lyft. NNO.
17	36 9	35 5	36 1	3 1	5 7	2 9	Blandet om Aftenen. N.
18	34 7	32 3	31 9	0 1	3 8	0 1	Blandet. NO.
19	32 5	31 5	28 2	1 7	3 0	+ 2 5	Lyft. N—SO.
20	26 7	27 7	28 0	+ 0 8	+ 2 8	- 2 0	Blandet. Lidt Regn Form. NNW.
21	27 7	27 1	26 9	- 5 0	- 1 3	4 7	Temm. Klart. NO.
22	27 3	28 2	29 9	5 7	+ 0 2	4 8	Klart. NNW.
23	30 3	30 2	31 5	4 7	- 1 8	- 3 5	Sne. N.
24	32 2	31 7	30 6	- 2 1	+ 0 2	+ 1 2	Sne. NO.
25	30 6	31 6	32 9	+ 1 6	3 6	2 1	Regn Estm. SSO.
26	35 6	36 1	34 0	0 4	2 2	3 2	Lyft. Lidt Regn Estm. NNO.
27	32 1	31 9	32 6	5 8	5 8	11 0	Skyet. Lidt Regn Form. SSO.
28	31 1	30 3	31 3	3 9	6 7	11 4	Skyet. Lidt Regn Form. SSO.
29	30 8	30 0	28 5	2 0	5 8	11 7	Lyft. Lidt Regn Form. NNO—SSO.
30	26 1	25 8	25 8	5 1	6 8	+ 3 9	Skyet. Lidt Regn Form. SO.
31	26 0	26 7	26 9	+ 0 6	+ 3 2	- 1 1	Temm. Klart. N—SW.

Regnhøiden = 24,18 Linier.

Christiania.

Trykt og forlagt af W. C. Fabritius.